

СЕКЦІЯ 1. Педагогіка, освіта та професійний розвиток особистості

Руденко Ілона

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності АЗ «Початкова освіта»*

*Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Науковий керівник:

*Юрій ЯМПОЛЬ, доктор філософії, асистент кафедри теорії та методик
початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені
Івана Огієнка*

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ

У сучасних умовах дитині недостатньо лише знати, що таке гроші. Важливо поступово формувати розуміння їхнього призначення, уміння обдумувати власні витрати, визначати пріоритети та планувати досягнення мети. Саме тому фінансова грамотність є важливою складовою сучасної початкової освіти. Водночас робота з фінансовими поняттями має відповідати віковим особливостям дітей, а навчальні ситуації – бути близькими до їхнього повсякденного досвіду.

Математика створює природні можливості для формування таких умінь. Під час уроків учні працюють із числами й величинами, виконують арифметичні дії, розв'язують текстові задачі, порівнюють результати та обґрунтовують рішення. Значна частина цих умінь безпосередньо пов'язана з життєвими ситуаціями, у яких дитина має справу з ціною, вартістю, рештою, заощадженнями та плануванням витрат.

Питання формування фінансової грамотності молодших школярів на уроках математики розглядали І. Хом'юк та Н. Родюк [1]. Автори акцентують увагу на використанні математичного матеріалу для формування практичних фінансових знань і вмінь. Методичні можливості інтегрування фінансового змісту в навчання математики досліджували також О. Ліба та Д. Здір [2]. Необхідність раннього формування відповідального ставлення до особистих фінансів обґрунтовують Н. Захарова, С. Осипенко та О. Павленко [3].

Мета тез – розкрити можливості уроків математики для формування основ фінансової грамотності молодших школярів та окреслити доступні для початкової школи види практичних завдань.

Найбільш природним засобом є текстові задачі з фінансовим змістом. Учня можна пропонувати обчислити вартість кількох покупок, визначити суму решти, порівняти ціни, установити, чи вистачить певної суми грошей на заплановану покупку, або знайти, яку частину коштів можна заощадити. Після обчислень доцільно обговорити саму життєву ситуацію та запропонувати дітям пояснити, чому вони обрали саме таке рішення.

Під час роботи з поняттями «дохід», «витрати», «бюджет», «заощадження» чи «кредит» важливо уникати перевантаження складною термінологією. Поняття мають пояснюватися доступною мовою й обов’язково підкріплюватися прикладами. Наприклад, бюджет можна представити як план того, скільки коштів є в розпорядженні та на що їх доцільно витратити. Після цього учні можуть скласти простий умовний бюджет на день або тиждень.

Корисним є також моделювання навчальних ситуацій із обмеженим ресурсом. Учні можуть отримати умовну суму або певну кількість навчальних балів і визначити, як їх розподілити між кількома потребами. Така діяльність показує, що вибір однієї покупки чи витрати зменшує можливості для іншої, а планування допомагає співвідносити бажання з наявними ресурсами.

Фінансова грамотність не повинна зводитися до механічного запам’ятовування правил. Важливо створювати умови для міркування, порівняння альтернатив і пояснення власної позиції. Саме поєднання математичних обчислень із обговоренням реалістичних ситуацій дає змогу формувати відповідальність, критичне мислення та здатність приймати обґрунтовані рішення.

Отже, уроки математики мають значний потенціал для формування основ фінансової грамотності молодших школярів. Систематичне використання практичних задач із фінансовим змістом допомагає розвивати не лише обчислювальні вміння, а й уміння планувати, аналізувати, робити вибір і

прогнозувати наслідки власних рішень. Такі навички є важливою передумовою відповідального ставлення до грошей у подальшому житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хом'юк І. В., Родюк Н. Ю. Формування фінансової грамотності молодших школярів на уроках математики. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/items/af5a4b14-2c22-4822-bf85-75411d522cc6> (дата звернення: 10.10.2026).

2. Ліба О. М., Здір Д. О. Методичні підходи до формування фінансової грамотності у молодших школярів на уроках математики. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4843> (дата звернення: 12.10.2026).

3. Захарова Н., Осипенко С., Павленко О. Формування фінансової грамотності на засадах компетентнісного підходу. URL: <https://magazine.mdpu.org.ua/index.php/nv/article/view/3126> (дата звернення: 10.10.2026).